



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 502/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.**, Komenského 50, Košice, IČO 36 570 460, zastúpenej ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, Rázusova 1, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/126/2023-134 z 23. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej „ústavný súd“) 31. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Vec sťažovateľky bola pôvodne náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi ako členovi druhého senátu ústavného súdu. Na základe skutočností oznámených sudcom spravodajcom Ivanom Fiačanom ho ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 2/2024-12 z 10. januára 2024 vylúčil z konania a rozhodovania vo veci sťažovateľky podľa § 49 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). V zmysle čl. III bodu 1 písm. b) a c) a bodu 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení neskorších dodatkov v spojení s čl. XI bodom 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej

republiky na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024 bola vec sťažovateľky pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi. Vec sťažovateľky bola preto prerokovaná v druhom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia (§ 47 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že uznesením Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11Cb/5/2023-53 z 31. mája 2023 bolo v zmysle návrhu žalobkyne obchodnej spoločnosti Carmeuse Slovakia, s.r.o., Rozvojová 2/B, Košice (ďalej len „žalobkyňa“), nariadené neodkladné opatrenie, ktorým okresný súd uložil sťažovateľke zdržať sa prerušenia alebo obmedzenia dodávky pitnej vody žalobkyni a bránenia jej v odbere pitnej vody z prameňa [REDAKOVANÉ], a to do právoplatného rozhodnutia súdu vo veci samej.

3.1. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa podala návrh na nariadenie neodkladného opatrenia spolu so žalobou, ktorou sa domáhala určenia, že sťažovateľka je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti, a to budovy bez súpisného čísla – [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] (ďalej len „[REDAKOVANÉ]“), a vodovodného potrubia k závodu [REDAKOVANÉ]. Súd považoval za preukázané, že žalobkyňa je vlastníčkou pozemku, na ktorom stojí [REDAKOVANÉ], ktorá nie je evidovaná v katastri nehnuteľnosti. Žalobkyňa súčasne osvedčila, že sťažovateľka je vlastníčkou vodárenského zdroja – prameňa [REDAKOVANÉ], ako aj pozemkov, na ktorých sa tento vodárenský zdroj nachádza, pričom z predložených rozhodnutí Okresného národného výboru [REDAKOVANÉ] súd prvej inštancie zistil, že právnomu predchodcovi sťažovateľky bolo ako investorovi povolené prevedenie stavby „Vodovod z prameňa [REDAKOVANÉ] a z prameňa [REDAKOVANÉ]“ (v roku 1967) a následne povolené užívanie stavby skupinového vodovodu [REDAKOVANÉ] (v roku 1983). Medzi sporovými stranami je sporná otázka vlastníctva [REDAKOVANÉ] a vodovodného potrubia do [REDAKOVANÉ], resp. otázka, či sú súčasťou skupinového vodovodu [REDAKOVANÉ], o čom bude môcť súd rozhodnúť až po vykonaní náležitého dokazovania v konaní vo veci samej. Súd dospel k záveru, že v danom prípade boli splnené podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia, keďže žalobkyňa osvedčila potrebu bezodkladnej úpravy pomerov medzi stranami sporu. Sťažovateľka totiž adresovala žalobkyni list zo 17. februára 2023, v ktorom ju vyzvala na splnenie technických podmienok na pripojenie prívodu vody na verejný vodovod v správe sťažovateľky a na uzatvorenie zmluvy o odbere vody, a to v termíne do 30. júna 2023 s tým, že inak preruší odber vody z verejného vodovodu [REDAKOVANÉ] pre žalobkyňu podľa § 32 ods. 1 písm. 1) zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 442/2002 Z. z.“). V prípade, ak by sťažovateľka postupovala v zmysle uvedeného listu a prerušila by, resp. by obmedzila dodávku vody z verejného vodovodu, došlo by podľa okresného súdu k obmedzeniu dodávky pitnej vody a vody potrebnej pre riadny chod prevádzky žalobkyne, ako aj iných firiem nachádzajúcich sa v predmetnej lokalite. Súd v závere dodal, že nariadením neodkladného opatrenia nenastolil „nový“ faktický stav medzi stranami sporu, ale len predĺžil súčasný stav, pretože sťažovateľka dosiaľ dodávala pitnú vodu žalobkyni práve prostredníctvom spornej [REDAKOVANÉ] a vodovodného potrubia.

4. O odvolaní sťažovateľky krajský súd rozhodol napadnutým uznesením, ktorým prvoinštančné rozhodnutie potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4.1. Krajský súd v prvom rade zdôraznil, že posúdenie toho, či súčasné napojenie žalobkyne na odber pitnej vody z prameňa [REDAKOVANÉ] z verejného vodovodu sťažovateľky je v súlade so zákonom č. 442/2002 Z. z. a či vodovodné pripojenie na verejný vodovod podľa kolaudačného rozhodnutia z 20. apríla 1983 oprávňuje žalobkyňu odoberať vodu bez potreby vybudovania ďalšieho vodovodného potrubia s napojením na verejný vodovod sťažovateľky, nie je možné posudzovať v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia. Ide o vysoko odborné posúdenie, ktoré nie je možné vykonať v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia. Krajský súd sa zaoberal tým, či nariadené neodkladné opatrenie nebude sťažovateľku neprimerane a nad nevyhnutý rozsah zaťažovať. V prejednávanej veci sa žalobkyňa domáhala nariadenia neodkladného opatrenia, dôvodiac hrozbou odpojenia od dodávky pitnej vody z verejného vodovodu do jej prevádzky, čím by bola ohrozená samotná podnikateľská činnosť žalobkyne, ako aj zdravie jej zamestnancov bez zabezpečenia pitnej vody. Sťažovateľka však na druhej strane podľa odvolacieho súdu k otázke proporcionality nariadeného neodkladného opatrenia neuviedla žiaden závažný argument, ktorý by viedol k záveru, že neodkladné opatrenie výrazne a neproporcionálne zasiahne do jej podnikateľskej činnosti a prevádzky verejného vodovodu. Odvolací súd sa preto stotožnil s právnym názorom okresného súdu, že žalobkyňa osvedčila danosť nároku, ktorému sa má poskytnúť neodkladná ochrana.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť, v ktorej po opise skutkového stavu namieta, že žalobkyňa v prejednávanej veci náležite neosvedčila, že nie je vlastníčkou spornej [REDAKOVANÉ] a vodovodného potrubia k závodu [REDAKOVANÉ] a že má nárok na dodávku pitnej vody od sťažovateľky. Konajúce súdy podľa sťažovateľky nariadili neodkladné opatrenia bez toho, aby mali osvedčenú existenciu hmotnoprávneho vzťahu medzi sporovými stranami. Krajský súd (rovnako ako okresný súd) žiadnym spôsobom nevysvetlil, z akého dôvodu považoval hmotnoprávny nárok žalobkyne za osvedčený. Iba konštatovanie, že určitá otázka je medzi stranami sporná, nijako nenahrádza povinnosť žalobkyne osvedčiť existenciu hmotnoprávneho nároku, ktorý tvorí základ pre rozhodnutie o návrhu na neodkladné opatrenie (žalobkyňou tvrdené vlastníctvo sťažovateľky k [REDAKOVANÉ] a vodovodnému potrubiu a právo žalobkyne na dodávku vody z verejného vodovodu od sťažovateľky). Súčasne žalobkyňa neosvedčila ani skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] a vodovodné potrubie majú byť súčasťou skupinového vodovodu. Uvedené nevyplýva ani z kolaudačného rozhodnutia z roku 1983.

6. Krajský súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia obmedzil len na konštatovanie, že každá zo sporových strán má na vec iný názor. Ak konštatoval, že nie je jasné, či má žalobkyňa splniť technické podmienky pripojenia na verejný vodovod požadované sťažovateľkou, mal byť tento stav posúdený na ťarchu žalobkyne, a nie sťažovateľky. Nie je potom zrejmé, z akého dôvodu je potrebné, aby neodkladné opatrenie trvalo až do vyjasnenia predmetnej otázky. Sťažovateľka akcentuje, že v danom prípade ide o rozpor skutkových zistení konajúcich súdov s obsahom spisu,

čo zakladá porušenie jej základného práva na súdnu ochranu. Napriek tomu, že krajský súd bol povinný vysporiadať sa s dôkazmi predloženými sťažovateľkou v jej odvolaní, z dôvodov napadnutého rozhodnutia nie je možné zistiť, ktoré z týchto dôkazov zohľadnil a vyhodnocoval. Ďalej vytýka odvolaciemu súdu, že neprihliadol na skutočnosť, že žalobkyňa už prv sama ponúkla sťažovateľke odplatný prevod [REDAKOVANÉ] a vodovodného potrubia k závodu [REDAKOVANÉ], čo len vyvracia tvrdenia žalobkyne o tom, že nie je a necíti sa byť vlastníkom sporných stavieb.

7. Konajúce súdy nevysvetlili, z akého dôvodu v danom prípade neaplikovali § 25 ods. 1 písm. a) zákona č. 442/2002 Z. z. definujúci neoprávnený odber ako odber vody z verejného vodovodu bez uzatvorenej zmluvy o dodávke vody alebo v rozpore s takouto zmluvou, ktorého aplikácie sa sťažovateľka výslovne domáhala. Ak je totiž zrejmé, že žalobkyňa odoberá vodu bez uzatvorenej zmluvy o dodávke, potom sťažovateľke ani nemožno uložiť povinnosť dodávať vodu žalobkyňi, tak ako to v rozpore s ustanoveniami zákona č. 442/2002 Z. z. urobil okresný súd v spojení s krajským súdom. Nariadeným neodkladným opatrením bolo sťažovateľke uložené trpieť ďalší protiprávny odber vody žalobkyňou, a to bez akejkoľvek odplaty. Iba to, že sťažovateľka sa môže prípadne v budúcnosti podľa názoru súdov „priebežne“ domáhať odplaty za dodávku vody, požiadavku proporcionality nenapĺňa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktoré je rozhodnutím o neodkladnom opatrení vydaným v rámci konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.

9. V súvislosti charakterom napadnutého uznesenia ústavný súd považuje za potrebné akcentovať svoju judikatúru, podľa ktorej je vyhodnotenie splnenia zákonných podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia a jeho konkrétnej podoby z hľadiska správnosti prijatého riešenia zásadne vecou všeobecného súdu, pretože závisí od konkrétnych okolností prípadu. Do vyhodnotenia dôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia, ktoré je primárne založené na skutkových otázkach, pritom ústavný súd nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojím uvážením (porov. III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07, II. ÚS 407/2020). Aj v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia však musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

10. Z napísaného tak vyplýva, že povaha neodkladného opatrenia síce vedie ústavný súd k určitej zdržanlivosti, nevylučuje však, že i v predmetnom konaní môže dôjsť k porušeniu práv účastníkov konania, ktoré dosahuje ústavnoprávnu intenzitu.

11. Úlohou ústavného súdu bolo preto v danom prípade posúdiť, či krajský súd napadnutým uznesením nevybočil zo zákonného a z ústavného rámca, a to aj s poukazom na už uvedené

východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia. Po dôkladnom oboznámení sa s napadnutým uznesením však ústavný súd pochybenie ústavnoprávnej intenzity nezistil.

12. V konaní o nariadenie neodkladného opatrenia sa posudzuje, či nárok, ktorý je predmetom konania vo veci samej, je aspoň pravdepodobný, ďalej sa vyhodnocuje potreba neodkladnej úpravy pomerov a napokon sa skúma, či žiadané opatrenie spĺňa princíp efektivity, ako aj proporcionality. Záruky vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru týkajúce sa kvality odôvodnenia rozhodnutia sa uplatňujú aj v tomto prípade, avšak súd neargumentuje v prospech samotnej existencie práva, iba osvedčuje pravdepodobnosť nároku. Teda kvalita odôvodnenia závisí od toho, čo musí byť preukázané nepochybne a čo len pravdepodobne (IV. ÚS 620/2021, IV. ÚS 486/2023).

13. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta, že krajský súd bez zohľadnenia pre vec rozhodných okolností a jej relevantných tvrdení a ňou predložených dôkazov dospel k nesprávnemu právnemu záveru o splnení podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia.

14. Krajský súd svoje rozhodnutie vedúce k potvrdeniu uznesenia okresného súdu, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť zdržať sa prerušenia alebo obmedzenia dodávky pitnej vody žalobkyni a bránenia v odbere pitnej vody z prameňa [REDAKOVANÉ], odôvodnil tým, že žalobkyňa osvedčila nalievavosť úpravy pomerov strán sporu. V prípade prerušenia dodávok pitnej vody z verejného vodovodu by totiž došlo k ohrozeniu celej výrobnej prevádzky žalobkyne a zdravia jej približne 100 zamestnancov, čo krajský súd považoval za hrozbu väčšej ujmy než tej, ktorá môže vzniknúť sťažovateľke v podobe finančnej škody z dôvodu neoprávneného odberu, ak naďalej bude dodávku vody žalobkyni zabezpečovať (bod 42 a 43 napadnutého uznesenia). Súčasne akcentoval, že posúdenie otázky, či je súčasné pripojenie žalobkyne na verejný vodovod v súlade so zákonom a či je požiadavka sťažovateľky na splnenie technických podmienok pripojenia opodstatnená, vyžaduje vykonanie dokazovania vo vzťahu k určaniu vlastníctva k spornej [REDAKOVANÉ] a vodovodného potrubia privádzajúceho vodu k závodu „[REDAKOVANÉ]“, čo nepochybne presahuje rámec konania o neodkladnom opatrení, v ktorom sa vyžaduje len osvedčenie základných skutočností (body 39 a 40 napadnutého uznesenia).

15. Ústavný súd na rozdiel od sťažovateľky nepovažuje napadnuté uznesenie krajského súdu v jeho rozhodujúcej argumentácii za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. V tejto súvislosti pripomína, že nie je oprávnený nahrádzať úvahu všeobecných súdov vychádzajúcu z ich skutkových zistení vo veci svojou vlastnou, a to zvlášť s prihliadnutím na dočasnú povahu úpravy vzťahov neodkladným opatrením a nezistenie neakceptovateľného procesného excesu vo veci.

16. Ochrana poskytovaná neodkladným opatrením nie je podmienená vykonaním rozsiahleho a úplného preukázania skutočností majúcich vplyv na výsledok meritórneho konania a zároveň požiadavky kladené na jeho odôvodnenie nie sú natoľko prísne ako v konaní vo veci samej, ak má dočasnú povahu, a preto je aj ústavný súd pri posudzovaní ústavnej akceptovateľnosti neodkladných opatrení benevolentnejší ako pri konaniach vo veci samej a zasiahne len v úplne ojedinelých neutržateľných prípadoch, čo nie je prípad sťažovateľky (obdobne napr. II. ÚS 422/2022). Navrhovateľ musí súd opísaním rozhodujúcich skutočností presvedčiť o potrebe nariadiť neodkladné opatrenie v záujme dosiahnutia ochranného účelu, ktorý je pre tento inštitút charakteristický. To predstavuje argumentačnú líniu v zmysle zákonom vyžadovaného

„odôvodnenia“. Rozhodujúce skutočnosti navrhovateľ musí náležitým spôsobom osvedčiť, čo z kvalitatívneho hľadiska nedosahuje intenzitu plnohodnotného dokazovania v zmysle § 185 a nasl. CSP. Takýto procesný postup je zákonom aprobovaný a typický iba pre zisťovanie relevantných skutočností v rámci konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia (II. ÚS 39/2024).

17. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd (v spojení s okresným súdom) posúdil osvedčenie nároku žalobkyne, ako aj reálne dôsledky nariadenia neodkladného opatrenia na obe strany sporu, pričom za podstatné ústavný súd považuje to, že rozhodovanú vec posudzovali s ohľadom na princíp proporcionality, ktorý vyžaduje, aby strana, ktorej má byť neodkladným opatrením uložená povinnosť alebo obmedzenie, ním nebola obmedzená spôsobom neprimeraným povahy veci. Možno sa pritom stotožniť s tvrdením krajského súdu, že sťažovateľka na rozdiel od žalobkyne nepredniesla žiadnu argumentáciu, v zmysle ktorej by nariadené neodkladné opatrenie výrazným spôsobom zasiahlo do jej podnikateľskej činnosti. Ak sťažovateľka s poukazom na príslušné ustanovenia zákona č. 442/2002 Z. z. tvrdí, že je oprávnená určiť žalobkyni technické podmienky týkajúce sa miesta a spôsobu pripojenia na verejný vodovod, a nie je jej možné uložiť povinnosť dodávať vodu subjektu, ktorý odoberá vodu bez uzatvorenej zmluvy o dodávke, táto argumentácia sa z pohľadu ústavného súdu dotýka sporu vo veci samej.

18. Ústavný súd tak uzatvára, že namietané uznesenie je vnútorne konzistentné a jeho závery sa nevymykajú z rámca ústavnej udržateľnosti. Krajský súd sa v napadnutom uznesení ústavne konformným spôsobom zaoberal otázkou splnenia podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia s prihliadnutím na špecifické okolnosti prípadu. Právne závery obsiahnuté v napadnutom uznesení sú primeraným spôsobom odôvodnené a zodpovedajú obsahu a zmyslu právnych noriem, ktoré krajský súd pri rozhodovaní aplikoval. Postup krajského súdu pri preskúmaní odvolania proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia je z ústavného hľadiska akceptovateľný, a teda taký, ktorým nedošlo k porušeniu sťažovateľkou označených práv zaručených ústavou a dohovorom.

19. Na záver ústavný súd už len poznamenáva, že sťažovateľka zjavne nespokojná s výsledkom konania svojou ústavnou sťažnosťou od ústavného súdu v podstate požaduje, aby v súlade s jej predstavami opätovne posúdil splnenie predpokladov na nariadenie neodkladného opatrenia, čo, ako už bolo uvedené, ústavnému súdu ako súdnemu orgánu ochrany ústavnosti zjavne neprináleží. V danom prípade ústavný súd nezistil také kvalifikované pochybenie, ktoré by opodstatňovalo jeho zásah kasačného charakteru. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 70/08). Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2024

Peter Molnár
predseda senátu